

Ten eerste

Bipolair

Mensen met een bipolaire stoornis of manische depressie hebben last van wisselende stemmingen. Perioden van depressie worden afgewisseld met manische episoden. Ze lopen over van energie, praten snel en veel, denken sneller, slapen minder en geven soms mateloos veel geld uit. Ook hebben ze het gevoel de hele wereld aan te kunnen en overzien ze de gevolgen van hun handelen niet altijd. Vaak hebben ze zelf niet door dat ze in zo'n periode verkeren. De episoden hoeven niet continu op te treden. Velen hebben de rest van de tijd een normale stemming. Ook heeft niet iedereen een zware depressie. Een deel gebruikt medicatie, zoals lithium om de manieën te voorkomen. Opvallend veel mensen in creatieve beroepen zijn bipolair. Acteur Stephen Fry maakte een documentaire over zijn bipolariteit. Andere bekende beroemdheden: Ruby Wax, Richard Dreyfuss, Marilyn Monroe, Lou Reed, Nina Simone, Britney Spears en Mark Rothko.

Sophia Koetsier op een selfie (links) en in het ziekenhuis in Kampala (rechts). Foto's familiearchief

Oeganda

Als ze haar eraf willen halen, lukt dat niet. Ze zegt dat ze last van haar maag heeft.

'Toen zeiden we tegen elkaar: nee, dit gaat toch niet goed. We gingen apart zitten. We spraken af dat we zouden stoppen. Na de boottocht zouden we haar moeder bellen.' Sophia's moeder is ook in Oeganda: ze is haar dochter komen opzoeken en daarna alleen verder gereisd.

Er valt een last van de vriendinnen af. Ze spreken af dat ze Sophia niets vertellen; ze weten dat ze anders in opstand komt. Sophia hoort hun gesprek niet, zeggen ze.

Zo kalm mogelijk stappen ze van de boot. Een van de studentes informeert de gids, de ander stapt met Sophia in de auto. 'Ze deed alsof er niets was gebeurd. Ze had genoten van de boottocht, zei ze. Ik praatte met haar mee. Ik begon over een Afrikaans liedje en ze werd helemaal enthousiast. Toen kwam de echte Sophia weer even boven.'

Achteraf denken Sophia's ouders dat hun dochter de plannen mogelijk heeft voorvoeld. 'Ze is gevoelig', zegt haar vader. 'En als ze manisch is, wordt dat versterkt.'

Maar de reisgenotes zijn er zeker van dat ze niets heeft gehoord. 'Ze was niet bezig met ons. Ze had niet door wat we deden.'

De verdwijning

Rond zes uur zijn ze bij het Student Education Centre in het wildpark, waar ze zullen overnachten. Het is 28 oktober.

'Ze slapen in barakken. De wc was een gat in de grond', vertelt de reisgenote. 'De gids zei dat we daar's nachts niet alleen naar toe mochten, en dat hij ons dan met de auto zou brengen. Het was niet ver - vijftig tot honderd meter - maar er konden wilde dieren zitten.'

Het is al bijna donker. Ze leggen hun bagage binnen. De gids zegt dat hij vanavond naar een hotel vlakbij wil om te internetten en wat te drinken. 'Sophia

zei: oh, wat leuk, wat gaan we morgen doen.'

De twee reisgenotes gaan naar de wc, terwijl Sophia bij de barak blijft. Straks gaan ze haar moeder bellen. 'We waren een beetje zenuwachtig.' Ze lopen terug. Tegelijkertijd passeren ze Sophia. Die heeft tegen de gids gezegd dat ze naar de wc moet. De gids wacht bij de barak, maar hij kan de wc niet zien: die is achter een bosje.

De studentes lopen verder en gaan achter een andere barak staan. 'Sophia kon ons daar niet zien. Ik belde met haar moeder. Maar na een paar minuten kwam de gids aanlopen. Hij vroeg: hebben jullie Sophia gezien?'

Ze schrikken. Haar vriendin maakt het gesprek af, maar zegt niets. 'Ik kon niet nu al zeggen dat we haar ineens kwijt waren. Ik ging ervan uit dat ze in de buurt zou zijn.'

Meteen beginnen ze met zoeken. De gids waarschuwt de rangers dat er een *mzungu*, een blanke, weg is. Met geweren gaan ze op pad, terwijl de vriendinnen achterblijven. Ze mogen niet mee. Het is rond half zeven, bijna donker. In het wildpark zijn veel nijlpaarden en krokodillen. Dit is de tijd dat de nijlpaarden uit het water komen. Ze staan bekend als de gevaarlijkste dieren van Afrika, omdat ze agressief kunnen zijn.

Zo hard als ze kunnen schreeuwen ze Sophia's naam. Telkens weer. 'We konden niks', zegt een vriendin. 'Ik voelde me zo machteloos. We dachten: als we haar niet binnen nu en een halfuur vinden, dan is ze de hele nacht in het park. Ik moest hard huilen. Ik ben niet gelovig, maar ik heb gebeden.'

De rangers vinden niets. Met de gids stappen ze in de auto om te zoeken. Ze blijven roepen. Ze waken om beurten. Maar geen Sophia.

Die avond bellen ze haar moeder, op nieuw. 'Sophia is tweeënhalve uur vermist', zeggen ze.

'Mijn hart stond stil', zegt Marije.

Het dwaalspoor

Op donderdagochtend krijgen ze rond half tien bericht: aan de rivier is een plastic fles gevonden waarin Sophia afval bewaarde. Het is de eerste keer dat bij de Nijl is gezocht.

Op vrijdagochtend komt Marije aan. 'Ze viel ons in de armen', zegt de reisgenote. 'We hadden net gehoord dat er weer iets was gevonden.'

Zenuwachtig wachten ze af. Even later varen ze naar de plek. Op de oever zien ze voorwerpen liggen van Sophia: een etui, een bankbiljet, een wandelschoen, reepjes stof, een paar om takken op de grond geknoopt, twee oranje binnenzolen, een zonnebril. De spullen liggen stroomopwaarts van een grote boom. Daarin hangt een zwart onderbroekje, op vier meter hoog.

Het roept vragen op. Hoe komt haar kledingstuk in de boom? Wie heeft de stukjes stof geknoopt? Wie heeft die spullen neergelegd? Is Sophia gaan zwemmen? Ook liggen alle voorwerpen op enige afstand van elkaar.

'Alsof het een spoor was', zegt Marije. 'Het woord dwaalspoor heeft me sindsdien niet meer losgelaten.' Sophia's vader Gerard: 'Ik kan daar gewoon geen rationele verklaring voor bedenken.'

Nergens zijn bloedsporen. Vreemd is dat de voorwerpen vlak bij de plek liggen waar een dag eerder de plastic fles is gevonden. Waarom zijn ze toen niet gezien? 'We hoorden dat ze eerder mogelijk onder water lagen door de regenval', zegt Marije. 'Maar alles was schoon. Het had niet onder water gelegen, dat was duidelijk.'

Sophia wordt ook na dagen zoeken niet gevonden. Het politieonderzoek levert weinig op. In Nederland werven Marije en Gerard steun voor een nieuwe zoekactie, onder meer via *RTL Late Night*. In april vertrekt een team onder leiding van forensisch patholoog Frank van de Goot en coördinator Nikki van Passel naar Oeganda.

In het eindrapport wordt gesteld dat

Sophia bij de boom aan de rivier is geweest. Daarover 'bestaat geen redelijke twijfel meer'. Volgens hen is het terrein zo gevormd dat iemand die vanaf de wc wegloopt, altijd uitkomt op die plek. Andere richtingen zijn onbegaanbaar.

Het duurt minstens zeven minuten om naar de boom af te dalen en geroep is er onhoorbaar. De locatie is bij duisternis zeer gevaarlijk: er lopen nijlpaarden, olifanten, krokodillen en leeuwen.

In het donker is het vervolgens onmogelijk de plek over land te verlaten, stelt het rapport. De weg terug omhoog is door begroeiing en doornstruiken 'zeer heikel'. Wel is er een rangerpad, parallel aan de oever. Na 18 minuten lopen volgen nederzettingen en een politiepost.

De onderzoekers sluiten deze weg echter uit. 'Een mogelijk pad is in het donker niet herkenbaar en nauwelijks te begaan', staat in het rapport. 'Het is nagenoeg uitgesloten dat iemand dit bij duisternis kan volgen.'

Marije betwijfelt deze stelligheid. Zij kent het rangerpad als goed onderhouden en begaanbaar.

Sophia is niet bij de nederzettingen gesignaleerd. Het team stelt dat ze de plek alleen via de Nijl kon verlaten. Het waarschijnlijkst is dat ze te water is geraakt, aldus het rapport. Door een ongeluk, een wild dier, of een vlucht voor een wild dier. Zij noemen het 'onwaarschijnlijk' dat de studente nog leeft. Van Sophia zelf is nooit een spoor gevonden.

Door alle ongerijmdheden is het voor Marije en Gerard niet mogelijk een eindconclusie te trekken. Voor hen is dat onverdraaglijk. Haar reisgenotes zeggen dat zeker geen sprake was van een depressie. 'Ze wilde echt niet dood.'

Elke dag kijkt haar moeder naar de piano van Sophia. Naar de nieuwe fiets die nog ingepakt op haar ligt te wachten. Dagelijks steekt ze kaarsen aan. 'We kunnen en mogen haar niet opgeven.'

De reisgenotes van Sophia wilden hun verhaal alleen anoniem doen.

